A°. 1832. N°. 88.

DONDERDAG DEN 1sten NOVEMBER.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

PUBLICATIE.

Het Gemeente Bestuur der Kolonie *Suriname*, in overweging genomen hebbende het nut, hetwelk daarin voor het vervolg gelegen is, dat de Stad *Paramaribo* zoo veel mogelijk van opene plaatsen of pleinen worde voorzien, om bij onverhoopten brand, den zoo spoedigen voortgang daarvan ten minsten eenigermate tegen te gaan en zoo mogelijk te beletten; heeft, zoo ten gevolge daarvan, als van eene daarop betrekking hebbende Resolutie van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der gezamenlijke West-Indische Bezittingen, in dato 17 dezer, no. 1011/908.

Goedgevonden en verstaan, het navolgende vast te stellen en te bepalen:

ARTIKEL. 1.

Het zal aan niemand geoorloofd zijn, eenige Huizen, Pakhuizen of andere Gebouwen of Getimmerten, van welken aard ook, te plaatsen of op te rigten op de Erven, bekend onder La. D No. 328a. 328b, 325, 327 en 326, als zullende niet weder mogen worden opgebouwd, maar integendeel tot een *Plein* worden geformeerd en met boomen beplant.

ART. 2.

De Eigenaren der hiervoren in art. 1 omschrevene Erven, zullen de bevoegdheid hebben, om binnen *zes* weken, na de bekendmaking dezer, alle de zich nog op voorschrevene Erven bevindende Steenen-Voeten, Fundamenten of andere gemetselde weg te breken, of uit te graven en weg te voeren; zullende na verloop van dien tijd, zulks op last van dit Bestuur worden verrigt, de gevondene materialen weggevoerd en den grond geslegt en gelijk gemaakt, en verder deze Erven worden gebruikt en aangewend tot zoodanig einde, als reeds in art. 1 is bepaald.

ART. 3.

Alle Eigenaren der hierboven omschrevene Erven, welke mogten beweren dezelve in vrij en allodiaal eigendom te bezitten, ofte anderzins in hun wettig en deugdelijk regt door deze bepaling te zijn benadeeld, zullen de bevoegdheid hebben, mede binnen *zes* weken, na de bekendmaking dezer, zich aan het Gemeente Bestuur, tot bekoming van billijke schadevergoeding te adresseren, met overlegging der bewijzen van eigendom en uitgiftbrieven of warranden, mitsgaders van zoodanige andere bescheiden, als zij zullen te rade worden, ten einde daarop door gezegd Bestuur te worden gedisponeerd, zoodanig als zal bevonden worden te behooren.

ART. 4.

Wanneer het Gemeente Bestuur op een, in voege voorschreven gedaan adres, mogt bevinden, dat in de daad iemand door de bij deze gemaakte bepaling, in zijn wettig en deugdelijk regt zoude zijn benadeeld, zullen er benoemd worden deskundige Taxateurs en Priseurs, te weten: één door het Gemeente Bestuur en één door den Eigenaar van het Erf, welke beide zich eenen derden zullen toevoegen.

Ingeval van verschil echter tusschen beide eerstgenoemden, over de keuze van dien derden, zal dezelve door den President van het Gemeente Bestuur worde benoemd en aangesteld.

Deze drie, in voege voorschreven, benoemde Taxateurs en Priseurs, zullen de geleden schade in gemoede begrooten, waarvoor als dan de Eigenaar van het Erf, uit de Gemeente-Kas zal worden schadeloos gesteld.

En op dat een ieder hiervan kennis drage, zal deze in de Nieuwspapieren dezer Kolonie worden geinsereerd, en alomme aangeplakt en afgekondigd, waar men zulks gewoon is te doen.

Aldus gearresteerd in de Buitengewone Vergadering van het Gemeente Bestuur, gehouden alhier aan *Paramaribo*, den 29 October 1832.

L. B. SLENGARDE.

Ter Ordonnantie van het Gemeente Bestuur,

De Secretaris,
WENTHOLT.

Namens het Gemeente Bestuur der Kolonie *Suriname*, wordt bij dezen ter kennisse van de daarbij belanghebbenden gebragt:

Dat de inschrijvingen en geldelijke bijdragen, ten behoeve van zoodanige Ingezetenen dezer plaatse, wiens *Eigendommen* en *Goederen* bij den ongelukkigen brand van den 3den op den 4den September ll., grootendeels een prooi der vlammen zijn geworden, hebben opgebragt de som van ƒ 3843-10, waarvan echter nog maar is ingekomen ƒ 3695-10.

Dat ter uitdeeling dezer gelden ter Vergadering van voormeld Bestuur, gehouden op den 29sten dezer, eene Commissie is benoemd bestaande uit de Raden: S. DE LA PARRA en J. H. IMTHURN, geadsisteerd door Wijkmeesteren der Wijken La C. en D. 1ste gedeelte; — wordende alle de zoodanigen, die uit deze gelden wenschen bedeeld te worden, dien ten gevolge uitgenoodigd, hunne reclames met naauwkeurige vermelding van den geleden schade, op Maandag den 5den November e. k. aan gezegde Commissie in geschrifte in te dienen, waarop alsdan, zoodanig regard zal worden geslagen, als vermeend zal worden te behooren.

En worden bij deze gelegenheid mede, uit naam van het Gemeente Bestuur, de goede Ingezetenen dezer plaatse, voor hunne liefderijke gaven, ten behoeve hunner ongelukkig geworden Stadgenooten, opregtelijk bedankt.

Paramaribo den 30 October 1832.

De Secretaris van het Bestuur, voornoemd,

WENTHOLT.

Algemeene Secretarij.

Den 31 October 1832.

Van wege Gouverneur Generaal in Rade wordt hiermede bekend gemaakt, dat ten gevolge van het daaromtrent gedaan verzoek, *Brieven van Manumissie* zijn verleend geworden:

Aan de Slavin CAROLINA toebehoord hebbende aan CORNELIS VERHOEVEN.

Aan de Slavin MARIA toebehoord hebbende aan den minderjarigen CHARLES MARIUS POLAK; — en dat gemelde gemanumitteerden voortaan zullen heeten:

CAROLINA SPRILLENBURG en
MARIA STROOMNAT.

De Algemeene Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

SCHEEPS - TIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 28sten October, de Nd. Am. Brik *Jane*, Kapt. B. FOSTER, van Glouchester. Is ontslagen van de quarantaine.

Den 30sten, het Schip *Nickerie*, Kapt. WM. TORNBULL van Rotterdam. Is ontslagen van de quarantaine.

UITGEKLAARD.

Den 31sten, de Nd Am. Brik *Favorite*, Kapt. J. PROCTOR, naar Boston; lading: 137 vaten Melassie.

Den 27sten, is te *Braamspunt* aangekomen: de Fransche Schoener *l'Albe*, Kapt. MARIUS GUAIMO; Passagier den Heer *Simonnet*, bestemd naar Demerarij. Ligt quarantaine.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLANDEN.

AMSTERDAM, 13 *Augustus*. Extracten uit de Belgische Dagbladen van den 11den tot den 15den Augustus.

Lynx. Wij hebben voor ons liggen eenen brief uit Parijs van den 6den, geschreven door iemand, die een hoogen rang aan het hof van Lodewijk Philips bekleedt en in de gelegenheid is om wel onderrigt te zijn; in dien brief verzekert hij, dat de grootste pogingen te Compiègne bij Koning Leopold door zijne nieuwe familie zullen worden in het werk gesteld om hem te nopen de jongste besluiten der Conferencie aan te nemen, die van Koning Willem's voorslagen slechts in zeer weinige punten verschillen en dan nog wel omtrent onderwerpen van weinig belang. Die zelfde persoon voegt er bij, dat het hof van Frankrijk reeds als het ware de zekerheid heeft dat Koning Leopold zal aannemen, en zulks in weerwil van de laatste betuigingen der Belgische natie en van de oppositie, welke bij van eenige leden der nationale vertegenwoordiging te verwachten heeft, en dat alzoo een eind zal gemaakt zijn aan de moeijelijkheden, die sints bijkans twee jaren de Conferencie werkzaam en Europa in onzekerheid houden.

Idem. Holland viert aan onze grenzen, onder het bulderen des geschuts, de verjaring der eerste dagen van Augustus; te Compiègne wordt deze ve onder de strijktoonen des vioois vergeten.

Journal du Commerce. Partikuliere brieven, heden ochtend (9 Aug.) bij zeer achtingswaardige handelshuizen alhier ontvangen, melden dat de heer Goblet na geprotesteerd te hebben tegen de jongste beslissingen der conferencie, welke zoo verderfelijk voor Belgie zijn, door lord Palmerston is geantwoord geworden dat bijaldien Leopold zich niet onderwierp, Engeland zich zou voegen bij de overige mogendheden om hem daartoe te dwingen. Ziedaar dan het gevolg van dat geduchte verbond tusschen Frankrijk en Engeland, dat, volgens zekere revolutionaire dagbladen, Belgie een gelukkig en vereerenswaardig aanwezen moest waarborgen.

Industrie. Wij hadden ons, bij de terugkomst van Compiègne, voorbereid op verlustigingen, feestelijkheden, statelijke en plegtige receptien; wij hadden gedacht dat de troon, op welken, ter zijde van den Vorst onzer keuze, zich kwam nederzetten de dochter van den magtigsten Monarch van Europa, schitteren zou van den glans die aan de gelukkigste aller verbintenissen voegt; dat wij naar Leopold zouden zien toesnellen, om den luister zijner kroon te vergrooten, al wat het land aan geschiedkundige familien, vermaarde namen en andere schitteringen van onderscheiden aard bevat; dat de natie, kortom, door medewerking van al hare notabiliteiten, zich bij die groote gelegenheid zou beijveren om hare goedkeuring, hare deelneming in den nieuwen staat van zaken te doen blijken.

Waar zijn echter, om bij den intogt, bij de inzegening der doorluchtige echtgenooten tegenwoordig te wezen, de vertegenwoordigers van den rijkdom en den roem der natie? welke luisterrijke ekipagien zullen die des Konings en der Koningin vergezellen

of volgen? welke adelijke personen zullen zich beijveren om de hoofsche weelde na te bootsen, of op zijde te streven? welk toestel van prachtvertoon zal de oogen des volks tot zich trekken en hetzelve doen droomen van de terugkeer tot die gelukkige dagen, toen de uitgaven en overdadige verkwistingen der grooten den smaak der kunsten opwekten, den arbeid vermenigvuldigden, het geld deden rondloopen en overvloed verspreidden? De Hertog van Aremberg is met zijn talrijk gezin weggereisd; de Hertog van Ursel is afwezend; men hoort spreken noch van de Hertogen van Alberg, noch van de Prinsen van Chimay, noch van de Lalaings, noch van de Mercy's d'Argenteau, noch van de St. Aldegondes, noch van honderd andere, wier namen ons ontschieten; want de Belgische adel is voorzeker noch een der minst oude, noch een der minst talrijke van Europa....

Welk patriot, welk vriend van de heeren de Potter of Tielemans zou weeldevertoon of al te groote aristokratische gedaanten ontwaren in eenen stoet, bestaande uit de heeren Raikem, de Theux, de Meulenaere, Coghen, van de Weyer, de Praet en Devaux en Lebeau en Rogier, die noch rijtuig, noch paarden bezitten, vermits zij aan de ruif van het budget naauwelijks voor zich zelven te eten vinden; die geene hotels, geene koks hebben; die bij apothekers inwonen; die voor een franc per dag in den gaarkeuken eten; die noch hunne proceszaken, noch hunne couranten bureaux, noch hunne kommiestraktementen, noch de kleine kinderen vergeten hebben, welken zij leerden lezen. Wij rekenen hun dit niet tot misdaad aan, Gode verhoede zulks! integendeel verstrekken die eenvoudigheid van zeden, die matigheid in het eten, die zuinigheid hun, in onze oogen, tot groote eer.

(*Nieuwe Amsterd. Court. en Alg. Handelsbl.*)

ADVERTISSEMENTEN.

N. L. BRAAM, Exploicteur bij den Hove van *Civile en Criminele Justitie dezer Kolonie*, zal op Vrijdag den 2den November 1832, des morgens de klokke *negen* uren, ter Kastelenije van het Hof van *Civile en Criminele Justitie*, publiek bij Executie verkoopen:

Twee Slaven, genaamd GODLIEB en de Slavin genaamd SUSANNA; aankomende GEORGE LODEWIJK HEUVELMAN.

Paramaribo den 27 October 1832.

Wordt bij publieke inschrijving te koop aangeboden, de onderstaande Koffij van de Plantaadje *Mijn Vermaak*.

P.m. 10980 ℔ heele witte bast } zamen 71
» 1800 » » zwarte » } balen.

De monsters zijn te bezigtigen ter Griffie van den Hove van *Civile en Criminele Justitie*, en ten Kantore van den eerst ondergeteekende.

De Koffij zal vrij in de Waag worden geleverd; — de Koopers moeten betalen voor ieder baal *f* 1-25.

De inschrijvings-billetten zullen ter Griffie van opgemelde Hove worden aangenomen tot Donderdag den *eersten* November, als wanneer dezelven door Heeren Gecommitteerde Raden zullen worden geopend.

Paramaribo den 27 October 1832.

F. BEUDEKER c. s.,
Sekwester.

Heden morgen ten *negen* uren zal op nieuw in veiling worden gebragt: de Plantaadje *Corisane*, cum annex, met de daaraan behoorende *zes* koppen Slaven, ten Huize van den Vendumeester J. E. LIJONS, zoo als bij vorige Couranten geannonceerd.

Voorts een bekwame *Delver-Neger*, afkomstig van genoemde Plantaadje.

Paramaribo den 1 November 1832.

F. W. WERLÉ c. s. qq.

In den nacht van den 22sten op den 23sten dezer, is van de Plantaadje *de Resolutie* weggedreven: eene Wanen *PONT*, lang 24 en breed 8 voet, waarin zich, onder anderen, ook drie *Dommekrachten* bevinden. — Wanneer dezelve ergens aangedreven mogt zijn, gelieve men daarvan aangifte te doen ten Kantore van den ondergeteekende, of bij den Directeur der voornoemde Plantaadje; kunnende op eene *billijke belooning* rekenen.

Paramaribo den 30 *October* 1832.

L. T H IJ M qq.

Mengelwerk.

OVER DE KOMEET VAN 1834.

(*De Halleysche Komeet.*)

Van deze Komeet kan men met de meeste stelligheid zeggen, dat zij om de Zon heen loopt, daar wij reeds vier omloopen van haar om de Zon heen gezien hebben. Immers kan men eene Komeet niet wel aan hare uiterlijke gedaante onderkennen; want deze kan zich ongemeen veranderen: maar hare baan moet ten naastenbij dezelfde blijven; deze dient derhalve als herkenningsteeken. Men bepaalt hare neiging jegens de baan der aarde, het punt van hare zonsnabijheid, de afstand van dit punt van de Zon, en of zij van de regter naar de linkerzijde, of omgekeerd, om de Zon heen loopt, en dergelijke dingen meer. Komen nu al deze stukken bij twee Kometen overeen, dan kan men met zekerheid daaruit het besluit opmaken, dat beide eene en dezelfde zijn. Te dezen opzigte willen wij nu de geschiedenis der Komeet van 1834 nagaan.

Voor de eerste maal zag men haar, zoo ver onze waarnemingen reiken, in het jaar 1456. Zij naderde de Zon tot op 11,700,000 Duitsche mijlen, op den 8 Junij. Zij kwam de Aarde zeer nabij, en onder zeer voordeelige omstandigheden: uit dien hoofde verscheen zij ook in eene ongemeene pracht, buitengewoon helder, en met eenen staart, die zich over meer dan een derde gedeelte van het luchtruim uitstrekte; zij leverde een allezins indrukmakend gezigt op, en werd sedert zoo schoon niet weder gezien.

Daarop verscheen zij weder in het jaar 1531. Zij was van de Zon 11,600,000 mijlen verwijderd, op den 25 Augustus. De tijd van haren omloop bedroeg derhalve 75 jaar, 2 maanden en 17 dagen. Zij zag er ditmaal geheel anders uit. APPIANIUS nam haar waar, en deze berigt, dat zij in 't geheel geen staart heeft gehad, maar eene zeer *baardige* Komeet geweest is; eene Komeet namelijk, die rondom door het licht van den staart gelijkmatig omringd was, en, door de onbepaaldheid van dit lichthulsel, een harig, baardig voorkomen had. Nogthans kan zij ligtelijk ook eenen staart gehad hebben, die echter uithoofde van de ongunstige omstandigheden, waarin de Komeet ditmaal verscheen, met het bloote oog niet zigbaar was.

Bij den omlooptijd van ruim 75 jaren had men derhalve hare wederkomst op het jaar 1606 of 1607 kunnen voorspellen. Werkelijk verscheen zij in 1607 voor de derde maal. Den 26 October was zij het digst bij de Zon, en 11,750,000 mijlen van haar verwijderd. Haar omlooptijd was derhalve ditmaal 76 jaar, 2 maanden en 1 dag, bij gevolg een jaar langer dan den vorigen keer; waaruit voortvloeit, dat de Komeet ditmaal door de eene of andere vreemde kracht, gelijk b. v. door eene planeet, gestoord moest zijn. Zij verscheen thans weder zeer groot; hare kern geleek in grootte de planeet *Jupiter*; nogtans had zij een mat, nevelig licht, even als eene damp. De tijd van haren omloop bedroeg derhalve 75 à 76 jaren, en zij moest nu in 1682 of 1683 wederkeeren.

Ten vierden male verscheen dan ook de Komeet in het jaar 1682, en was het digst bij de Zon op den 14 September, wanneer zij 11,650,000 mijlen van haar verwijderd was. Zij werd nu voor de eerste maal naauwkeurig waargenomen door HALLEY, naar wien zij ook den naam van *de Halleysche Komeet* behouden heeft. Deze natuurkundige vergeleek de waargenomene kenmerken met die der Kometen van 1607 en 1531, en bevond ze nagenoeg aan elkander gelijk, waaruit hij opmaakte, dat deze Kometen ééne en dezelfde waren. De tijd van haren omloop bedroeg ditmaal slechts 74 jaar, 10 maanden en 18 dagen, en was derhalve, gemiddeld, 75½ jaar. Zij was zeer helder, vertoonde zich veel schooner dan den vorigen keer, en had ook weder eenen langen helderschitterenden staart.

HALLEY had de wederkomst der Komeet tegen het jaar 1759 voorspeld. In het begin scheen het, alsof deze voorspelling niet vervuld zou worden, naardien de Komeet te lang wegbleef; doch eindelijk vertoonde zij zich, tot groote vreugde der sterrekundigen; want nu was de groote twijfeling, alsof de Kometen wel duurzame hemelligchamen waren, door de daad weggenomen. Zij bereikte hare zonshoogte op den 13 Maart, nagenoeg 11,650,000 mijlen van haar verwijderd, was dit maal kleiner en onaanzienlijker dan den vorigen keer, haar staart was zeer zwak verlicht, en alleen bij eene heldere lucht zigtbaar; daarom is men dan ook in de bepaling van deszelfs lengte het niet volkomen eens. De tijd van haren omloop bedroeg ditmaal bijna 76¾ jaar.

Met regt vraagt men nu: »Waarom had dan ditmaal de Komeet tot haren omloop bijna een jaar meer noodig, dan de eigenlijke tijd van denzelven bedraagt?" — Hierop dient het op eene naauwkeurige berekening gegronde antwoord: »De Komeet kwam digt voorbij *Jupiter* tot ons; deze werkte op haar en hield haar zoo lang tegen. Zulks is door de klaarblijkelijkste uitrekeningen bewezen; anders ware zij vroeger verschenen, geheel en al zoo als HALLEY voorspeld had."

De terugkomst van deze Komeet in onzen tijd heeft men tegen het einde van 1834 te verwachten. Echter kunnen haar ook ditmaal *Uranus* en *Saturnus* zoo tegenhouden, dat zij eerst in 1835, ja misschien eerst in 1836 verschijnt. Men heeft daarover allerlei uitrekeningen gemaakt: de tijd zal leeren, in hoeverre zij gegrond zijn. Of de Komeet in eenen schoonen glans, met eenen fraaijen staart enz. verschijnen zal, daaromtrent kunnen wij nog niets bepalen, daar deze dingen aan toevalligheden onderworpen schijnen, die in onze tijden nog geheel en al voor ons verborgen zijn.

Ten slotte nog iets over de beantwoording der vraag, of wij van *deze* Komeet iets te vreezen hebben. Gelijk wij reeds vroeger gezegd hebben, zou eene Komeet wel tegen de Aarde kunnen aanbotsen; doch daartoe zou zij derzelver baan moeten doorsnijden, en dit is bij deze Komeet het geval *niet*. Bovendien zou zij voorts met de Aarde op één punt moeten bijeenkomen; een geval, dat nog zeldzamer plaats vindt. Doch zelfs, indien eene Komeet ons eens digt voorbijging, zouden wij van haar misschien niets te vreezen hebben; want eene Komeet heeft, uit hoofde van hare geringe massa, eene zoo luttele aantrekkingskracht, dat wij zelfs aan de Manen van *Jupiter*, tusschen welke eens eene Komeet doorging, niets van haren invloed op dezelven bemerkt hebben. Zeker zou eene ons digt voorbijgaande Komeet wel eenige eb en vloed kunnen veroorzaken; doch deze zou echter niet van belang zijn, wanneer de Komeet ons niet *zeer* nabij kwam; en dit geval is zoo zeldzaam, dat het wel vooreerst niet zal plaats hebben.

Van de Komeet van het jaar 1834 hebben wij in beide opzigten niets te vreezen; zij doorsnijdt geenszins de baan der Aarde, en kan derhalve niet tegen deze aanbotsen; ja, zij komt haar ook niet eens zoo nabij, dat zij eenen nadeeligen invloed op haar zou kunnen uitoefenen. Wij wachten haar derhalve met gerustheid af, en zullen ons oog aan het fraaije natuurverschijnsel verlustigen; immers, wanneer de Komeet weder in eene schitterende gedaante, met eenen langen verlichten staart, verschijnen zal. Zij zal boven onze hoofden voortsnellen, zonder ons gevaarlijk te worden.

(*Overgenomen.*)

CHOLERA.

Tot geruststelling van de goede ingezetenen dezer Kolonie, voor de schrikbarende geruchten, van de verwoesting welke de zoogenaamde *Cholera Morbus* in het Moederland zoude aanrigten, deelen wij deze daadzakelijke verhoudings-tafel mede:

Te *'s Gravenhage*, zijn sedert den tijd dat deze ziekte aldaar ontstaan is, tot en met den 26 Aug. j. l. onder eene bevolking van

	42,000 zielen,	ziek gew.	411,	gest. 207,
Leijden	30,000 —	—	430 —	201.
Dordrecht	18,000 —	—	91 —	53.
te zamen	90,000.		932.	461.

Nu is het waar dat zij die door deze ziekte op bovenstaande plaatsen *zijn aangetast* geworden, *leven*, of *dood*, *even* of *oneven* hebben moeten spelen, echter bedraagt, gedurende al den tijd dezer ziekte, de sterfte niet meer dan ruim ½ pCt., dat is van de 200 personen ééne doode, — nu is *Paramaribo* plm. bevolkt aan vrije personen, met

Blanken 2043 }
Kleurl. 3612 } te zamen 6,685; —
Zwarten 1030 }

en dit zoude in dezelfde verhouding slechts eene generale sterfte van ruim 34 personen bedragen, zijnde weinig meer dan de gewone maandelijksche sterfte van voormeld getal inwoners, dat mede veelal tusschen 30 en 40 personen bedraagd.

Æ.

Te PARAMARIBO, bij J. J. ENGELBRECHT.